

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Forsvarsminister Nicolai Wammen
Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Sendt pr. alm. post og
e-mail fmn@fmn.dk

12. februar 2014
J.nr. 600096
CHA/PEH/kik

Kære Nicolai Wammen

Vedr.: De ved de danske domstole verserende Irak tortursager.

Tak for dit brev af 17. december 2013. Brevet og dine besvarelser i det åbne samråd i Folketinget d. 23. f.m. giver mig anledning til følgende bemærkninger:

Der er tale om civile retssager, hvor forsvarsministeriet, med dig som øverste administrative og politiske chef, er sagsøgte part. I en sådan civil sag er det sagsøgte selv, der bestemmer, hvad man juridisk, moralsk og politisk vil være bekendt at gøre gældende.

Højesteret har med sin kendelse af 17. september 2013 fjernet Forsvarsministeriets krav om sikkerhedsstillelse med følgende begrundelse:

"Efter det oplyste om de økonomiske forhold, der hvor de kærende bor, er der grund til at antage, at et krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger reelt vil kunne afskære de anlagte retssager. Sagernes helt særlige karakter og omstændigheder – den danske stats mulige ansvar for militær magtudøvelse i udlandet og de angiveligt ressourcetsvage ofre for tortur i udlandet sammenholdt med statens begrænsede interesse i sikkerhedsstillelsen for sagsomkostninger – indebærer efter Højesterets opfat-

telse, at det vil være urimeligt at imødekomme Forsvarsministeriets anmodning om sikkerhedsstillelse.” (understreget her)

Det er op til dig (og angiveligt Statsministeriet, Justitsministeriet og Udenrigsministeriet) at instruere Kammeradvokaten om (ifølge reglerne i retsplejeloven om det kontradiktoriske princip, der gælder i civile retssager) at opgive indsigelsen om forældelse og således opfylde Danmarks konventionsmæssige forpligtelser. Fremsættelse af forældelsesindsigelsen i sager om ansvar for medvirken til tortur og anden umenneskelig og nedværdigende behandling er retsstridig, jf. FNs Antitorturkonvention art. 14 (med General Comment no. 3 af 13. december, pkt. 38 og 40) samt Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 3, m.v.

Af dit brev fremgår:

”Jeg vil gerne forsikre dig om, at det ligger regeringen på sinde – også med mig som forsvarsminister – at det undersøges, og at der redegøres nærmere for, om de folkeretlige forpligtelser, som påhviler Danmark, er blevet overholdt i forbindelse med tilbageholdelse af personer under den danske krigsdeltagelse i Irak.”

Den adfærd din forgænger som øverste ansvarlige har udvist, hvor der både med juridiske og retoriske kneb er gjort vedvarende og mangeartede forsøg på at bremse de 23 irakiske torturofre i at få prøvet deres sag for vore nationale domstole, viser det modsatte: At også en SR-regering er villige til at lade forsvarsministeriet løbe fra deres ansvar i tortursager.

Dernæst henviser du til, at undersøgelse og redegørelse kan ske ved Undersøgelseskommissionen vedr. den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan, som blev nedsat d. 7. november 2012, og som har fået 5 år til sit arbejde, med mulighed for yderligere forlængelse.

Det er helt elementært ganske klart, at et sådant kommissionsarbejde ikke opfylder de konventionsmæssige krav, som regeringen er omfattet af med

hensyn til at foretage tilstrækkelig individuel behandling af de enkelte torturofres sager, både f.s.v.a. det konkrete, individuelle opklaringsmæssige og f.s.v.a. de enkelte torturofres krav på erstatning, d.v.s. oprejsning. Den konventionsmæssige term er her "redress".

Det følger i øvrigt både af FNs Antitorturkonventions artikel 12-14 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 og 6 i øvrigt, at langsommeligheden med kommissionsarbejdet er af en sådan karakter, at Danmark derved (ved at henvise til kommissionsundersøgelsen som en "sovepude") også bringer sig i strid med yderligere regler, herunder det helt grundlæggende efter den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 foruden de foreliggende specialregler vedrørende statens pligt til at yde torturofre den nævnte "redress" i forbindelse med ordentlige og effektive undersøgelsesmæssige foranstaltninger, der ifølge Danmarks retlige forpligtelser skal finde sted indenfor rimelig tid.

Under samrådet afgav du løfte om fremkomsten af et notat vedrørende det forældelsesretlige.

Der opstår efter min opfattelse et både juridisk og politisk ansvar for dig som minister ved at fortsætte i det spor, som din forgænger har lagt, og som det er helt åbenbart, at dit embedsværk forsøger at fastholde dig i.

Jeg tillader mig at gøre dig opmærksom på, at der er en betydelig farlighed knyttet til denne kurs af den ovennævnte juridiske, politiske og moralske karakter: Vil du virkelig tillade, efter alt det som de 23 irakere har været ude for under operation Green Desert, at de - fortsat, år efter år - konsekvent og systematisk forsøges forsinket, og nærmest umuliggjort i deres adgang til retfærdighed, i åbenlys modstrid med Danmarks internationale forpligtelser?

Det går ikke i længden.

Den yderligere forsinkelse af sagen med et notat om forældelse betragter jeg som udtryk for de fortsatte tidsmæssige forsinkelses-manøvre:

Gennemgår du personligt sagen kan du se, at der - ud fra sagsøgtes synspunkt i hvert fald - er et behov for at få afklaret ved domstolene, om irakeres sager (alt taget i betragtning) virkelig kan afvises som følge af forældelse.

Hverken efter dansk ret eller efter international ret er der regler, hvorefter der blot kan tælles dage op efter en kalender. Samtlige omstændigheder hos parterne skal tages i betragtning.

I betragtning skal det i øvrigt helt grundlæggende tages, om den danske stat overhovedet er berettiget til at forsøge at unddrage sit ansvar ved at påberåbe sig forældelse i forhold til tortursager.

Summa summarum af dette er, at der selvfølgelig må og skal ske en judiciel, altså domstolsmæssig behandling heraf, i stedet for blot en administrativ afskæring.

Det er helt åbenlyst forkert og ansvarspådragende for forsvarsministeriet og dets ministre, når man fortsætter i den bane at forsøge at undgå sagerne ved det administrative kneb at fremkomme med en forældelsesindsigelse, vel vidende, at Justitsministeriet, Civilstyrelsen i sin begrundelse for afslag på fri proces benytter denne administrative indsigelse til - igen administrativt - at afskære fra fri proces med deraf følgende ikke-mulighed for at få sagerne behandlet og undersøgt til bunds ved domstolene.

Jeg tror, at du ved nærmere eftertanke kan se, at det ud fra ethvert synspunkt er fuldstændigt uholdbart og muligt ansvarspådragende for dig, at fortsætte denne linje, som altså går ud på at forhindre sagernes behandling ved domstolene.

Højesteret underkendte Østre Landsrets mange beslutninger om sikkerhedsstillelse, netop fordi kravet "*...reelt vil kunne afskære din anlagte retssager. Sagernes helt særlige karakter og omstændigheder ... indebærer efter Højesterets opfattelse, at det vil være urimeligt at imødekomme Forsvarsministeriets anmodning ...*". Hvordan ville Højesteret, landets øverste domstol, i lyset af sin kendelse af 17. september 2013 og Danmarks retlige forpligtel-

ser, se på også forsvarsministeriets forsøg på at afskære de anlagte retssager med krav om forældelse ?

Hvordan vil FNs Antitorturkomité i Genève og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg se på Danmarks - og direkte: Forsvarsministeriets - optræden ?

Det er mildt sagt ikke noget kønt syn, og jeg er sikker på, at du selv som øverste embedsmand i forsvarsministeriet og som politiker vil stå dig ved at ophæve hindringen for sagernes gang ved domstolene i stedet for den foreliggende blokering.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

Sekretær

Fra: Sekretær
Sendt: 12. februar 2014 16:19
Til: 'fmn@fmn.dk'
Emne: De ved de danske domstole verserende Irak tortursager.
Vedhæftede filer: brev forsvarsministeren Nicolai Wammen.pdf

Til Forsvarsminister Nicolai Wammen.

Vedhæftet brev fra advokat Christian Harlang.

Med venlig hilsen

Kirsten Koch, advokatsekretær
Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5, 1. sal
1450 København K
Tlf.: 33 12 20 62
Fax: 33 12 20 63
E-mail: kik@harlanglaw.dk
www.harlanglaw.dk

